

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

14. Peccatum vobis non dominabitur: non enim estis sub lege, sed sub gratia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

voluit tam citò personam deponere. Alio
id tempestivè facturus est, sicut nunc in pro-
ximo versiculo videbimus.

14 *Peccatum vobis non dominabitur; non enim
estis sub lege, sed sub gratia.*

AD hunc locum, deposita non nihil le-
ua, nativam suam. Speciem nobis ex-
hibet Calvinus. Quum enim huius loci va-
rias interpretationes cerneret, eam elegit,
quæ toti hîc Apostolicæ doctrinæ, suisque
suis explanationibus iam recitatis, conformem
esset, sed quæ veluti petulca vacca bonum
antea expressum improba literæ Apostolicæ
depravatione veluti calcibus subverteret.
Non esse (inquit) sub lege; significat non tam
mortaliter nobis præscribi quod nos in reatum
dicat, quia ad præstandum sumus impari-
prius clariùs dixerat, (subiectos esse legis,
quæ animû non renouat) sed etiam obnoxios non
plus non esse legi, quatenus exigit perfectâ iustiti-
ed ita morte omnibus qui ab vlla parte declinaverunt.
Sub gratiæ nomine similiter intelligimus vitam
redemptionis partem; hoc est, remissionem peccato-
rum, qua iustitiam Deus nobis imputat; & sancti-
ficationem Spiritus, per quem ad bona opera trans-
format. Hæc ille. Ecce, iam gratiam Christi
quam vt causam Apostolus adfert cur peccatum
nobis non dominabitur, in remissionem
peccatorum qua imputatur iustitia, & in
sanctificatione Spiritus, ponit Calvinus; sicut

que non esse nos obnoxios rigori legis affirmat. Qua duplici sententia verum quidem peccati dominium in regeneratis (posita eius propria causa effectrice) ponere videtur: sed interim à legis obseruatione exacta liberatos nos esse docet: quam tamen ad proximè præcedentem versiculum ita docuit, vt iubere nos

Apollolum dixerit, ab omni cupiditatum vagatione mentem coercere, omnesq; anima ac corporis nostri facultates ad exequenda Dei mandata accingere. Ad eandem libertatem à legis regula & præscripto alibi quoque hunc locum detorquet Calvinus. De hac libertate (inquit) illustris est

locus in epist. ad Rom. vbi Paulus ratiocinatur peccatum non debere nobis dominari, quia non sumus sub lege, sed sub gratia. Quum enim fideles hortatus esset ne peccatum in eorum mortali corpore regnaret, ne exhiberent membra sua arma iniquitatis peccato, sed Deo se deuouerent tanquam ex mortuis uiuentes, & membra sua arma iustitiæ Deo; illi verò contrà obijcere possent, se adhuc carnem secum ferre plenam concupiscentiis, & peccatum in se habitare: subiicit eam consolationem à legis libertate, ac si diceret: tamen si nondum extinctum peccatum, necdum iustitiam in se viuere planè sentiant, non tamen esse cur formident, & animo deiciantur, quasi Deum semper offensum habeant ob peccati reliquias, quando per gratiam à lege sunt manumissi, ne eius regula sua opera examinentur. Hæc Calvinus. Exponit non esse sub lege, liberatum esse & manumissum à stricta obseruatione legis, vt non

Calvinus
sibi con-
trarius.

instit. lib.
3. cap. 19.
num. 6.

Calvini
varia cor-
ruptela.

Instit. lib.
4. cap. 15.
num. 12.

iam ad legis regulam opera nostra examina-
debeant. Sic alibi iterum hæc verba exponi
*non esse sub lege, id est, liberatos esse à rigore legi-
s, ut Christo cohareamus.* Quo etiam in loco
peccatum non dominari, aut non regnare
nobis, hunc sensum habere docet, quòd pec-
catum non damnabit nos adherentes Chri-
sto, & promissioni eius de remissione pec-
torum in baptismo. *Quamdiu (inquit) in
carcere corporis nostri clausi degimus, habitamus
nobis reliquia peccati. Sed si promissionem in bap-
tismo nobis à Deo datam, (de plena solidaq; remissionem
illic facta tamen culpæ quàm pœne, ut paulo
loquebatur) fide tenemus, non dominabuntur
regnabunt.* Sic non dominari nobis peccatum
iuxta Calvinum nihil aliud est quàm con-
donari nobis peccatum, & non esse sub lege
nihil aliud quàm non subiacerè maledictio-
ni legis, quia ad eius regulam non oblige-
mur. Sed bene se res habet, quòd tota hæc
depravatio Calviniana alijs Calvinistis im-
plicet, & à parente filij recedunt. Theodorus
enim Beza, qui Calvinum vocat *optimi
mentem suam, eam totam rejicit his verbis:
tant plerique, sub lege non esse, idem declarare
legis maledictioni non amplius esse obnoxium, quàm
Christus factus sit maledictio pro nobis. Sed hoc
pertinet ad peccatorum remissionem. Hic verò agitur
de mortificatione peccati, & iustitia in nobis
Christi Spiritum inchoata: neque spectatur domi-
nio peccati quatenus imputatur vel non imputatur.*

Calvini
deprava-
tio à Beza
reijcitur.

sed quatenus viget aut non viget in nobis. Hæc ille
 contra Caluini explicationem superius alla-
 tam, qui non dominari peccatum, pro condo-
 nari, & non imputari, disertè exponit: &
 non esse sub lege, liberatum esse à rigore legis.
 Hac itaque reiecta optimo iure sententia,
 quia à tota disputatione Pauli hoc loco pe-
 nitus aberrat, vt rectè annotauit Beza, aliam
 idem subiungit: Itaque alij explicare malunt, Sub
 lege non estis, sed sub gratia, id est, Non iam estis
 ea conditione qua olim, quum vos lex reos faceret in-
 sendo, non adiuuando; vt explicat Augustinus. Hæc
 vero sententiam vt simplicissimam & maximè ac-
 commodatam amplector: sed ita, vt paulò aliter ex-
 plicem quàm soleant. Valet enim consequutio, nos
 aduersus peccatum posituros victoria, quum non st-
 mus sub lege, quatenus est virtus peccati, vt eius oc-
 casione magis prauaricemur, sed sub gratia, id est,
 spiritu Christi donati, cuius freti virtute, reliquias
 etiam peccati iam inermis penitus profligemus: idq;
 ita esse explicandum liquet ex Gal. 5. D. 23. & 24.
 Nempe vbi Apostolus dicit, aduersus huiusmodi non
 est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam cru-
 cifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Hæc Beza,
 paulò quidem aliter quàm ex Augustino do-
 ceri solet (voluit quippe aliquid singulari-
 ter sapere) sed Augustini sententiam ita pro-
 bans, vt eam hoc loco accommodatissimam
 vocet, & deprauationi Caluiniæ merito
 anteponat. Apostolus quippe ideo totus in
 hoc capite est in exhortatione ad pietatem,

X 5 ad mor-

Augustinæ
 expositio
 accom-
 modatiss-
 sima.

peccatum
quo sensu
non do-
minatur
regenera-
tis.

ad mortificationē carnis & vite nouitate
quia licet peccatum ante baptismum nobis
vbi morui sumus peccato, vixit in membris
stris, regnavit & abundavit, vt in preceden-

capite docuit, nunc tamen, conspuitur
cum Christo in baptismo, peccatum amplius non
minabitur, quia ratione baptismi, vbi Christo
induimus, & Spiritus eius participes facti
mus, nō sumus amplius sub lege, id est, nō
ampli⁹ sicut filij veteris Testamēti metum

Cont. 2.
epist. Fel.
lib. 3. c. 4

na subdimur legi, quales aut nō seruamus, nisi
nisi carnaliter & seruili ter seruamus legem, id est
animo non seruamus (ait Augustinus) sed sumus

Rom. 8.

gratia, quia accepimus Spiritum adoptionis
rum Dei, Spiritum Christi, Spiritum gratia
quales liberē & alacriter ideoque verē deo
animo seruamus legem, adeoque efficaciter
operante Christi gratia (vt ipse metalibi Co-
vinus docet) virtutes operantur legi contra-
mes: ideo non sub lege sed cū lege sumus, id est
volentes quod lex vult, vt latē docet Augu-

Tract. 3.

in Ioannem. Interrogamus Apostolum (ait Au-
gustinus) & dicit nobis: Quomodo non sumus sub
lege, sed sub gratia. Misit ergo filium suum factum
sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret, &
adoptionem filiorum reciperemus. Et vnde facti erant
homines sub lege? Non implendo legem. Qui enim
legem implet, non est sub lege, sed cū lege. Qui
autem sub lege est, non subleuatur, sed premitur legi.
Omnes itaque homines sub lege constitutos reos sub
lex, & ad hoc illis super caput est, vt ostendat
peccatum

peccatum, non tollat. Lex ergo iubet, da: or legis miseretur. Quare homines facti rei sub lege, implorantur liberatoris auxilium. Hæc ibi Augustinus, exponens quid sit esse sub lege. Quid autem sit esse sub gratia, alibi enarrat. *Quæ* in expositione quæ
tor (inquit) *gradus hominis distinguamus: Ante* runderam
legem, sub lege, sub gratia, in pace. Ante legem sequimur proposit.
concupiscentiam carnis: sub lege trahimur in epist.
concupiscentiam carnis: sub gratia nec sequimur eam, nec trahimur ad Rom.
ab ea: in pace nulla est concupiscentia carnis. Ante
legem ergo non pugnamus, quia & peccamus & appro-
bamus peccata: sub lege pugnamus, sed vincimur:
sub gratia, quæ donat peccata præterita, & conatam
admittit, & tribuit charitatem iustitiæ, & aufert
in nobis, homo iam mente seruit legi Dei, quamvis carne
seruiat legi peccati; non enim obaudit desiderio pec-
cati. Quia ergo non consentimus desideriis prauis,
in gratia sumus, & non regnat peccatum in nobis.
 Hæc ibi Augustinus, verbis Apostolicis sententiam afferens accommodatissimam & verissimam. Quæ Augustini expositio probatur inuicem ex illis Apostoli verbis: *si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Id est: Si Dei Spiritus in vobis dominatur, qui amoris & dilectionis est, non amplius seruiliter legem timetis; nec timore supplicij, sed amore iustitiæ, eam seruatis: ut iterum alibi docet Augustinus.

In expositione quæ runderam proposit. in epist. ad Rom.

Gal. 5. 18.

Denat. & grat. c. 57. Caluini disputatio contra Augustini sensum re fellitur.

1198

tim sequitur interrogatio pertinebit? Quid
 Peccabimus, quia non sumus sub lege sed sub gratia
 Absit. Nunquam certe questionem eiusmodi subi-
 cisset Apostolus, nisi intellexisset nos à legis rigore
 absolutos, ne amplius summo iure Deus nobis
 agat. Quare non est dubium, quin aliquam
 lege Domini manumissionem indicare voluerit. Hic
 ille. Respondeo: Apostolus eiusmodi qua-
 stionem subiecit, non quòd in precedentiibus
 verbis aliquam reuera aut saltem tantam
 talem à legis rigore manumissionem intelli-
 geret, aut intelligi vellet, qualem Calvinus
 fingit, sed quia talem ex forma verborum
 intelligi posse praeuidebat. Verba quippe
 eundem vulgarem loquutionis modum
 sonare videntur, quasi nulli amplius legem
 subiecti essemus. Sed hunc vulgarem sensum
 remouere volens Apostolus, ex quo vide-
 ceret summa sequeretur peccandi licentia, hanc
 questionem subiungit: *Quid ergo? peccabimus
 quia non sumus sub lege?* Id est: An ideo vel
 eo sensu dixi nos non esse sub lege, vt sub-
 lato legis vinculo, aut etiam rigore perfectio-
 nis, ab ea manumitteremur; & tali man-
 missione facta, maiori cum licentia pecca-
 remus? Absit. Non eo sensu hæc dixi, ne
 ita crasse ac vulgariter accipi mea verba ve-
 lo: altior & sublimior est verborum meorum
 sensus: dico nos non esse sub lege, sed sub gratia
 sensu planè contrario: nempe, quia peccati
 nobis non dominabuntur (quæ Apostoli verba
 suo cor-
 tigit:)
 peccati
 mea ve-
 cendi
 car ma-
 vinculo
 bebunt,
 nihil e-
 autem
 catum
 rium d-
 naretur
 non in-
 cedent
 mortali
 meis:
 huius
 Quare
 re iust
 diuisti
 ratum
 gis. An
 satis q-
 dum, se-
 tem, se-
 quum
 tur, id
 to, no
 pecca
 deber

Apostoli-
 ca dispu-
 tationis
 sentus la-
 te expli-
 catur.

suo commentario Calvinus omnino non at-
 tigit: id est, quia non iam peccabimus, sed
 peccati victoriam obtinebimus. Sic ergo
 mea verba intelligi debent, sicut causa di-
 cendi postulat. Si, non esse sub lege, signifi-
 cat manumitti à lege; profectò tunc, soluto
 vinculo legis, liberis habenas peccatum ha-
 bebbit, & prorsus dominabitur. Peccatù enim
 nihil est aliud quàm legis transgressio. Vbi
 autem lex non obligat, transgressio in pec-
 catum non deputatur. Ego autem contra-
 rium dixi, fore videlicet *vt peccatum non domi-*
naretur amplius in nobis; id est, non vigeret,
non imperiù obtineret, id quò; cõformiter præ-
cedentibus meis verbis, Non regnet peccatum in
mortali corpore vestro; & alijs varijs sententijs
 meis: vt nulla planè tibi data fuerit occasio
 huiusmodi sensum verbis meis affingendi.
 Quare iterum repeto, te nunc debere obedi-
 re iustitiæ, sicut ante gratiam acceptam obe-
 disti peccato; & te à peccato quidem libe-
 ratum esse, nō autem à lege, aut à rigore le-
 gis. Attende mea verba quæ sequuntur: *Ne-*
scitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obedi-
endum, serui estis eius cui obeditis? siue peccati ad mor-
tem, siue obeditionis ad iustitiam? An putas quòd
quum dixerim, Peccatum vobis non dominabi-
tur, id est, non obedietis non seruietis pecca-
to, non regnabit nec dominabitur in vobis
peccatum; vellem statim contrarium dicere,
debere vos obedire peccato, & non obedire
 iustitiæ,

Calvinus
 textum
 sibi aduer-
 santem
 dissimu-
 lat.

Verf. 12.

Verf. 16.

iustitiæ, sublato vinculo legis, subiicienda
 causam, quia nō estis sub lege, sed sub gratia.
 potuisti attendere illos esse sub lege, qui
 Sub lege esse, quid. lex quasi eorū cervicib⁹ cū flagello immaniter
 severe & rigide imperat, nō vitio aut
 aliqua legis per se rigorose, sed vitio eorū
 suis cupiditatib⁹ dediti exhorret omni
 doctrinā, & ad vocem legis terrentur, ut
 pravi pueri, qui ludo magis quam lectio
 faciuntur, ad vocem pædagogī sui ea iube
 quæ ex seipsis ad puerorū profectū appo
 faciunt, sed illis depravatis rigorosa & ter
 & terribilia videntur. Dixi ergo peccati
 non dominari, nec legē, quæ vetat peccati
 duram aut rigorosam nobis videri, quia
 sumus sub lege, nō sumus sub terrore legis
 terret. non minatur, non aspera nobis
 plus videtur lex, sed sumus sub gratia, sumus
 Rō. 8. 15. filij gratiæ, filij adoptionis; non accepti
 ram servitutis verū in timore, sed spiritū adop
 filiorum Dei, in quo clamamus, Abba Pater,
 quo amamus Deum ut Patrem, non tim
 mus ut Dominum; ideoque voluntate
 1. Ioan. 4. Patri alacriter exequimur; nec iam quæ
 Matth. 11. nobis sunt eius mandata, sed onus leve, & yoke
 suave. Quare nolite esse ingrati huic gratiæ
 Verf. 17. Dei. Ego sanè vestro omnium nomine,
 tias ago Deo, quod fuistis serui peccati, & exp
 estis quàm misera sit peccati servitus: nō
 videlicet quando lex vos terrebat, & rigoro
 sa visa est, & prævaricationem augebat.

diffis autem ex corde in eam formā doctrine in qua traditi estis: id est, nouam doctrine formam, quæ docet vos amare Deum vt filios, nō timere vt seruos, & quæ Christi gratiā prædicauit, liberantem vos à lege mortis & à lege peccati, obediēter & ex corde, suauius atq; alacriter accepistis. Atque ita, liberati à peccato *Verf. 18.*
serui facti estis iustitiæ. Liberati & manumissi estis nō à lege, aut à rigore legis, quæ vetat peccata, sed ab ipso peccato, & à trāsgressione legis, non quia lex amplius nō obligat, sed quia legē iam obediēter & studiosē seruatis, serui facti iustitiæ, quasiq; nouā seruitutē, sed multo feliciorē & iucundiorē, ingressi.
Humanum dico propter infirmitatē vestram: id est, *Verf. 19.*
 non quōd hæc aliqua vera sit seruitus, quæ summa libertas est, sed hominū more loquor, idque propter infirmitatē vestrā, quia necdum facti spirituales estis, vt intelligatis seruire Deo, regnare; & seruire iustitiæ, summā libertatem esse. Sic Apostoli sensus ex tota eius disputatione intelligendus est. Calvinus eum Apostolo sensum affinxit, qui intentioni eius ex diametro repugnat, nec à S. Augustino monitus cauere voluit: vnde & merito illū hoc loco Beza deseruit, optima ratione nixus, quia non de remissione peccatorum (de qua in his verbis loqui Apostolum Calvinus vult, vt ex eius verbis citatis patet) sed de regenerationis gratia toto hoc capite Apostolus disputat.

Notan-

Caluini
astutia re-
tegitur.

Notanda est autem in huius loci
mentario Caluini astutia. Hic enim
re Apostolum ait, *ideo sub lege non sumus*
quia legi amplius non sumus obnoxii, quia
*non exigit perfectam iustitiam, edita mor-
tibus qui ab vlla parte declinauerint.* Quis
modus loquendi non videtur tollere
obligationem legis quoad eius mandata
uanda, sed tantummodo perfectum
uandi modum, in quo est perfecta iustitia
quia in gratia constituti (sicuti postea loquitur
liberati sumus à rigida legis exactione, ut videntur
cet multæ imperfectiones nostræ nobis
donentur per gratiam Christi. Qui quidem
sensus nec manumissionem à lege docet,
suprà loquutus est; nec obligationem
uandi mandata tollit: imò multis alijs
uini exceptionibus hic sensus occurrit, et
solut, quibus dicere solet ad mandatorum
obseruationem neminem ex gratia
teneri, quia eorum obseruatio, quum
ita esse debeat ac numeris omnibus
ta, planè impossibilis est. Nunc enim
te agnoscit, *non esse nos obnoxios legi, quia*
exigit perfectam iustitiam: & hoc ideo, quia
gratia sumus constituti. Manet ergo
ad obseruandum possibilis, & in pristina
obligatione, solo perfectionis rigore subleuata.
Hæc quidem ille hoc loco astutè, ut
(tamen obiter & imprudenter aliud
principale axioma destruxerit.)

Legis iu-
stitiam
perfectam
non exigi
agnoscit
Caluinus.

huius loci circumstantias, quæ ad talem moderationem eum compellebant. Atqui in sua Institutione, ubi seorsim hæc verba tractat, vult planè ex illis colligere, non à rigore tantum legis, sed ab ipsa prorsus lege liberatos nos esse. Nam ad secundam libertatis Christianæ partem probandam, quam in eo ponit, vt conscientia non quasi legis necessitate cogit legi obsequantur, sed à legis iugo libera, voluntati Dei vtro obediant, his Pauli verbis abutitur, & omnem planè manumissionem à lege (non à rigore tantum legis) ex illis probare contendit. Vult enim conscientias fidelium nullo modo ita legi obedire, quasi obedire teneantur; non sic legi obsequi, quasi vlla legis iubentis necessitate cogantur. Et hanc libertatis Christianæ secundam partem pendere dicit à prima, qua statuit, in causa iustificationis coram Deo totam legis iustitiam obliuisci nos debere; ac sic quidem, vt nulla prorsus operum ratio habeatur. Ita hanc disputationem Apostolicam, quæ (iuxta ipsius Caluini commentarios & conciones in superiori textu recitatas) totius vitæ nouitatem iubet, & ita iubet, vt sine ea participes mortis Christi nõ simus, nunc sic peruertit Caluinus, vt huiusmodi vitæ nouitatem nec iuberi, nec ad salutem necessariam esse, ex ipsa eadem disputatione probare cõtendat. Vnde sequitur, aut in eadem disputatione contraria Apostolum docere, aut Apostoli verba ab impio Caluino

Y fædis

Aperta
Caluini
impietas
de liber-
tate car-
nis.

Instit. lib.
3. c. p. 19.
num. 4.

Ibidem
num. 2.

Apostoli-
ca scriptu-
ra deprau-
ata con-
uincitur
Caluinus.

foedissimè depravari. Vtrum probabilis sit
lectori iudicandum relinquo.

Tenemus nunc cur Apostolus dixerit
non esse sub lege, sed sub gratia: nec in illis
aut obligationem aut rigorem legis, sed
rorem tantum & iugum seruire tolli; quod
gratia facit nos liberè seruire iustitiæ, quod
absque gratia aut serui sumus peccati, non
lege neglecta; aut legem nisi seruiliter serua-
mus, ideoque non seruamus, vt S. Augu-
stinus sapienter nos docuit. Tam exactè
à Christianis seruanda lex est, quàm prius
Iudæis seruanda erat. Sed ad hanc exactam
& perfectam legis obseruationem non
pertinent quæ Caluinus pertinere existimauit,
nempe omni prorsus carere concupiscentia,
aut Deum ex toto corde totaliter, & quantum
diligere potest, diligere: quod alio in loco
contra Caluinum demonstrauimus. Sed huiusmodi
hoc loco contra Caluinum obseruandum
eum hoc quidem loco gratiæ nomine
diligere non solum remissionem peccatorum
sed etiam sanctificationem Spiritus, per quam
bona opera nos reformat. Ad hanc veram
sanctificationem loci perspicuitas eum compulit,
qui in sua Institutione hoc ipso nomine
Augustinum reprehendit, quod gratiam
sanctificationem refert, qua in vita nouitate
Spiritum regeneramus. Sed quid est mendacium
magistri hoc vnum non meminerunt: Men-
dacement oportet esse memorem.

1a Matth.
cap. 22.

Instit. lib.
3. cap. 11.
num. 15.

Docet postremò hic locus, quòd in operibus pietatis domini sumus actionum nostrarum, non secus quàm in operibus naturæ. Nam si peccatum nobis sub gratia non dominabitur, profectò nos per gratiam dominabimur illi: id est, poterimus ei resistere, & eius tentationem superare, nosque à malo auertere, & consequenter ad bonum conuertere libera prorsus electione nostra, & libero voluntatis imperio, quantacumque tandem tentatione pulsemur ad malum, aut etiam gratia moueamur ad bonum. Idem docuit Scriptura, statim post naturam peccato corruptam; dicente Deo ad Cain, *Subter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Quod illum tamen non solius naturæ viribus, sed diuinæ simul gratiæ beneficio præstare potuisse, dubitari non debet. Ita nec natura illum ad malum compellere potuit, nec gratia ad bonum compellere voluit, libera homini electione in vtroque relicta.

10. *Quum serui eratis peccati, liberi eratis iustitiæ.*

Theodorus Beza, Pauli corruptor pessimus, hæc verba sic exponit: *Eratis peccati iugo prorsus mancipati. Hoc autem quum iustitiæ se habeat, miror qua tandem fronte astideant soporifica suum liberum arbitrium tueri, liberum sane iustitiæ, seruum autem peccati, ut illis toties exprobrat Augustinus. Hæc Beza. Quis hic non exi-*

Liberi arbitrij defensor.